

Floristický minikurz ukázal, ako sa príroda vracia na človekom vytvorené miesta

17.6.2026 - | SAV

V dňoch 12. a 13. júna 2026 sa konal 7. ročník Floristického minikurzu v Bratislave, v rámci ktorého mali amatérski aj profesionálni botanici opäť možnosť naučiť sa priamo v teréne spoznávať rastlinstvo vybraných mestských častí Bratislavy.

Vedúcimi exkurzií boli pracovníci Botanického ústavu Centra biológie rastlín a biodiverzity SAV, v. v. i., Iva Hodálová, Dominik Roman Letz, Jana Májeková a Pavol Mereda ml. Tohtoročný minikurz sa zameriaval na spoznávanie rastlinstva antropogénnych, t. j. človekom umelo vytvorených biotopov. V piatok viedla trasa k vodnému dielu Gabčíkovo, kde si účastníci v okolí Čunova pozreli štrkové navážky pod Malou vodnou elektrárnou (MVE) Mošon. V sobotu navštívili v Záhorskej Bystrici lokalitu Dievčí hrádok.

„Územie v okolí MVE Mošon prešlo pri výstavbe vodného diela Gabčíkovo extrémnymi premenami. Namiesto lužných lesov a bočných dunajských ramien tu vznikla obrovská vodná plocha a v jej okolí umelé navážky štrku, na ktorých sa postupne začala utvárať nová vegetácia. Na miestach niekdajšieho staveniska, na ktorom bola začiatkom 90. rokov minulého storočia odstránená prakticky všetka vegetácia, sme na exkurzii zistili výskyt približne 220 divorastúcich taxónov (druhov, poddruhov a krížencov) cievnatých rastlín,“ približuje Pavol Mereda ml.

Výskumníci si aj na týchto miestach potvrdili, že najrýchlejšie bývajú zahojené „jazvy“ na prírode v pobrežných biotopoch, kde sa do značnej miery obnovila druhovo bohatá vlhkomilná vegetácia. Z málo známych vodných a močiarnych druhov ich zaujal napr. severoamerický vodomor Nuttallov (*Eloдея nuttallii*), objavený na Slovensku prvýkrát v roku 1992.

*„V lužných lesoch, ktoré spontánne osídlili štrkové navážky sa šíria viaceré invázne druhy, z tých menej známych napr. beztvarec krovitý (*Amorpha fruticosa*) a jaseň pensylvánsky (*Fraxinus pennsylvanica*),“* popisuje vedec.

Zaujímavým biotopom navštíveného územia sú krovinné porasty pripomínajúce druhovou skladbou tzv. „dunajské hložiny“, špecifický biotop reprezentujúci v dunajských lužných lesoch ostrovy suchomilnej vegetácie. Napriek tomu, že tieto miesta sú prakticky bez pôdneho horizontu, dokážu tu rásť viaceré, rastliny vrátane zákonom chráneného chlpánika hadincovitého (*Pilosella echiioides*).

Na sobotňajšej exkurzii v lokalite Dievčí hrádok účastníci navštívili tiež viaceré človekom vytvorené biotopy. Kedysi sa v týchto miestach vyskytovali súkromné polia rozprestierajúce sa od malokarpatských lesov až po rieku Moravu. V druhej polovici 20. storočia bola podstatná časť polí premenená na ovocné sady a na severozápadných svahoch Dievčieho hrádku bola vybudovaná malá záhradkárska kolónia. Okolo roku 2008 boli ovocné sady vyrúbané a záhradkárska kolónia zrovnaná so zemou, keďže územie bolo určené na rodinnú výstavbu. Keďže výstavba sa doposiaľ nerealizovala, zarastaním rôznymi druhmi krovín a suchomilných bylín sa územie postupne začalo vraciäť k prirodzenej vegetácii. V súčasnosti tu možno nájsť približne 250 taxónov cievnatých rastlín.

Najrecentnejšími umelo vytvorenými biotopmi v tomto území sú navážky zeminy, ktoré kolonizuje pestrá mozaika bylín. Rastú tu aj viaceré ohrozené druhy, ako mak poľný (*Papaver argemone*) a

zákonom chránená ďatelina pruhovaná (*Trifolium striatum*).

Na miestach bývalej záhradkárskej kolónie sa súčasťou vegetácie stali aj také exotické rastliny ako palina dračia (*Artemisia dracunculus*) či pivonka čínska (*Paeonia lactiflora*), ktoré sa u nás divorastúce vyskytujú veľmi zriedka.

Dva dni terénov v mestských častiach Čunovo a Záhorská Bystrica ukázali, aká pestrá vegetácia dokáže kolonizovať umelo vytvorené biotopy a akými rozličnými cestami na nich prebieha následná sukcesia, počas ktorej sa flóra svojím zložením postupne približuje k prirodzenej vegetácii.

Zdroj a foto: Pavol Meredá ml., Botanický ústav CBRB SAV, v. v. i.

Spracovala: Andrea Nozdrovická

https://www.sav.sk?doc=services-news&lang=sk&news_no=13738&source_no=20